

Öğretmenlik Uygulaması Sürecinde Google Plus Deneyimi: Fizik Öğretmen Adayları ile Bir Farkındalık Çalışması¹

Nevzat YİĞİT²

Özet

Öğretmenlik Uygulaması sürecinde öğretmen adaylarının yürüttükleri derslere ilişkin uygulama öğretim elemanı, uygulama öğretmeni ile arkadaşlarından alacağı dönütlerin niteliğinin ilgililerin zaman sorunu nedeniyle beklenen yararı sağlamadığı bilinmektedir. Sosyal ağlardan biri olan Google Plus ortamı, belirli sayıda kişinin bir arada videolarını izleyip birbirlerine dönüt verilmesi ve zamanla yetersizliği sorununu gidermesinden dolayı öğretmen eğitiminde teknolojinin kullanılmasına iyi bir örnek teşkil edecektir. Bu çalışmanın amacı, öğretmenlik uygulaması sürecinde Google Plus ortamlarından yararlanarak fizik öğretmen adaylarına daha iyi rehberlik hizmeti verilmesi ve bu hizmetin sağlayacağı farkındalık kazanımlarının tartışılmasıdır. Araştırma öğretmenlik uygulaması dersine iki farklı uygulama okuluna devam eden 10 fizik öğretmen adayı ile yürütülmüştür. Her öğretmen adayı uygulama okullarında yürüttüğü dersleri Google Plus ortamından erişime açmış ve okul dışı zamanlarda canlı görüşmeler yoluyla videolar üzerindeki izlenimlere ilişkin tartışmalar yapılmıştır. Dönem sonunda öğretmen adaylarına süreci değerlendirmek üzere sorulan açık uçlu sorularla başlangıçta olumsuz görüşlere sahip öğretmen adaylarının teknolojik beceri, iletişim ve geribildirim konularında farkındalık geliştirdikleri belirlenmiştir. Sonuçta uygulama okullarındaki sosyal ağlara erişim engellerinin de ortadan kaldırılmasıyla Google Plus deneyimi öğretmenlik uygulaması sürecinde etkin olarak kullanılabilir.

Anahtar Sözcükler: Fizik Eğitimi, Öğretmenlik Uygulaması, Google Plus

1. Giriş

Eğitim bir sistem olarak düşünüldüğünce öğrenciye yönelik sonucu en çok etkileyen değişkenlerden biri öğretmendir. Öğretmeni daha nitelikli yetiştirmek için hizmet öncesi eğitimde farklı zamanlarda ihtiyaçlara göre düzenlemeler yapılmaktadır (YÖK, 1998). Programlardaki tüm derslerin uygulamaya konulması öğretmenlik uygulaması dersleri ile gerçekleşmektedir. Bu süreçte öğretmen adayları öğrendiklerinin ilk kez ciddi anlamda ne işe yaradığını görme fırsatı bulmaktadır. Çoğu kez öğretmen adaylarından öğretmen gibi düşünerek uygulama becerilerini geliştirmeleri beklenmektedir. Bu yönüyle öğretmenlik uygulaması dersleri araştırma konusu yapılan dersler arasındadır (Köksal & Demirel, 2008). Öğretmen adayı sayısının fazlalığı, öğretmen adaylarının (Koç & Demirel, 1999) ve uygulama öğretim elemanlarının ilgisizliği (Aksu, 2004), uygulama öğretmenlerinin görevlerinin farkında olmaması ve fakülte-okul işbirliğindeki yetersizlikler bu süreçteki en genel sorunlar olarak görülmektedir (Azar, 2003; Ekiz, 2006). Daha özeldir öğretmen adayları, uygulama okullarında öğretmen olarak görülmediklerini (Sağ, 2008), uygulama öğretmenleri (Ekiz, 2006; Eraslan, 2008; Paker, 2005; Sağ, 2008) ve uygulama öğretim elemanlarının (Eraslan, 2008; Sağ, 2008) kendilerine yeterince rehberlik edemedikleri üzerine vurgu yapmaktadırlar. Kendilerine rehberlik edildiği düşünülen araştırmalarda ise uygulama sürecine yönelik yapıcı ve yönlendirici dönütlerin kullanılmadığı için olumsuz bir deneyim yaşandığı vurgulanmaktadır (Kiraz, 2002; Sağ, 2008; Eraslan, 2008; Paker, 2005). Uygulama okullarında öğretmen adaylarının gelişimlerinden sorumlu olması gereken uygulama öğretmenleri rollerini istendiği gibi yerine getirebilmesi, uygulama öğretim elemanlarının, uygulama öğretmenlerine de model olacak şekilde süreçte etkin bir sorumluluk üstlenmesi ve işbirliği kurarak örnek olması gerekmektedir (Yiğit, Alev ve Ekiz, 2010). Uygulama öğretim elemanlarının yoğun programları nedeniyle okullarda öğretmen adaylarına yeterince rehberlik edememesi ya da birebir öğretmen adaylarını gözleyememesi öğretmenlik uygulaması sürecinde sıklıkla karşılaşıldığı vurgulanan bir konudur (Yeşilyurt ve Semerci, 2011). Bu durum, hem öğretmen adayları hem de uygulama öğretmenlerinden deneyimler üzerine gelecek yansıtıcı düşüncelerin oluşmasını ve paylaşılmasını engellemektedir. Diğer yandan yansıtmayı temel alan uygulamalar mesleki bilginin gelişimi etkilediği bilinmektedir. Bu kapsamda web tabanlı kişisel gelişim dosyaları oluşturmanın öğretmenlik uygulamaları için bir model olabileceği üzerine çalışılmaktadır (Öner ve Adadan, 2013). Belki de bu genel sorunlardan dolayı hem öğretmen adayları hem de uygulama öğretim elemanları öğretmenlik uygulaması dersini, öğretmenlik yeterliklerini kazandırmada orta düzeyli yeterli bulmaktadırlar (Görgeç, Çokçalışkan ve Korkut, 2012). Bu ve benzeri sorunların üstesinden gelinmesi yollarından biri, yeni nesil teknolojilerin özelliklerinden yararlanarak işbirliği yapma olanaklarını arttırmaktır. Web 2.0 teknolojileri kullanıcılarına içeriği hazırlama, sunma ve değerlendirme imkanı verir. Bu ikinci nesil teknolojilerin en yaygın uygulamalarından olan kullanıcı sayısı hızla artan sosyal ağlar, öğrenme-

¹ Bu çalışmanın bir bölümü ITTES 2013 sempozyumunda bildiri olarak sunulmuştur.

² Doç. Dr., Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, nevzatyigit@yahoo.com

öğretme açısından daha kullanışlı olabilmektedir (Karaman, Yıldırım ve Kaban, 2008). Sosyal ağlar insanların iletişimini, etkileşimini, işbirliğini, çalışmasını ve hatta öğrenme sürecini bile yeniden şekillendirmeye başlamıştır. Öğrencilerin veya öğretmenlerin öğrendiklerini ve öğretim deneyimlerini yansıtmalarına olanak sağlayan bir ortam olarak da düşünülmektedir. Özellikle öğrenme ve öğretim deneyimlerini zenginleştirmek için lisans düzeyinde kullanılması, iletişim becerileri geliştirme, katılımı sağlama, arkadaş desteğini güçlendirme ve işbirliğini dayalı öğrenmelerde etkili olmaktadır (Gülbahar, Kalelioğlu, Madran, 2010). Bu sosyal uygulama biçimi, deneyimlerin sürekli irdelendiği bir öğrenme ortamı da sağlamaktadır. Öğretmen adayları üzerine yapılan çalışmalarda sosyal ağların daha çok mesleki grup oluşturma şeklinde kullanıldığını göstermektedir (Mazman, 2009; akt: Özmen, Aküzüm, Sünkür ve Baysal 2011). Google Plus'ın diğer sosyal ağlardan en büyük farkı, belirli sayıda kişiyle aynı anda sohbet etmeyi desteklemesi ve bunların YouTube hesabında kaydedilerek yayınlanmasına imkân tanınmasıdır. Bu kapsamda pek çok kullanıcı için yeni olan bu durum sosyal ağlarda alışlagelenlere ek olarak farklı yenilikler getirmektedir. Oysaki yeniliğin hayata geçirilmesinde çoğu kez engellerle karşılaşmaktadır. Kullanıcılar açısından bakıldığında bilgi iletişim teknolojilerinin yeni uygulama biçimlerinin kabullenilmesi kolay değildir. Yüz yüze eğitimi desteklemeye yönelik yeni öğrenmeler sunan bu ortamların benimsenmesine dayalı farklı modeller geliştirilmiştir. Bunlardan en yaygın olan teknoloji kabul modeline göre, yeni teknolojilerin uygulamalarının kabulü, bireyin algıları, eğilimleri, niyetleri ve davranışları arasındaki nedensel ilişkilerle açıklanmaktadır (Gürol, 2008; Yıldız, 2011). Kocak Usluel, Avcı, Kurtoğlu ve Uslu (2013)'ya göre web 2.0 teknolojilerinin uygulamalarının kabulü ve yayılımı üzerine yapılacak çalışmalarda, betimsel özellikli araştırmalara ek olarak gerçek kullanıma dayalı araştırmaların yapılması gerekmektedir. Diğer yandan Google Plus ve uygulamaları sayesinde mekândan bağımsız ancak zamanlama ilkesiyle oluşturulan topluluklar, kendi aralarında paylaşımlar gerçekleştirebilmekte, iletişim ve dönüt açısından sınıf dışı öğrenmede bu ortamlardan etkili bir şekilde yararlanılabilir. Öğretmenlik uygulaması derslerindeki en önemli sorunlardan biri, öğretmen adaylarının gelişimlerine yönelik sağlıklı dönüt verilememesidir. Öğretim elemanları açısından bakıldığında, öğretmen adayı fazlalığı ve öğretim elemanlarının ders yoğunluğu çoğu kez uygulama okullarına bile gidilmesini engellemektedir. Dolayısıyla öğretmen adaylarına ders yürütme sürecinde sığağı sığağına verilen dönütler ve onların deneyimlerinden de diğer arkadaşlarının yararlanılması genellikle uygulamada tesadüflere bırakılmaktadır. Benzer şekilde sosyal ağların ders ortamında kullanılabileceği (Özmen vd., 2011) ve eğitsel bağlamda uygulamalı çalışmaların yapılmasının (Koçak Usluel vd., 2013) alana katkı getireceği vurgulanmaktadır. Diğer yandan Fırsatları Arttırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH) projesi kapsamında okulların internet ve teknoloji altyapılarının yenilenmesi, yeni uygulamalar kapsamında okul dışı öğrenmeyi özendirerek ortamlar sunmaktadır (Yiğit, 2013). Google Plus ve YouTube ortamlarından öğretmenlik uygulaması sürecinde yararlanmak, hem programları yoğun olan öğretim elemanlarının uygulama okullarını sürekli ziyaret ederek öğretmen adaylarında oluşturabileceği gerginlikleri ortadan kaldıracak hem de öğretmen adayları kendi kendilerini ve arkadaşlarını izleyerek öz değerlendirmeye fırsat sağlanabilecektir.

Bu çalışmanın amacı, öğretmenlik uygulaması sürecinde Google Plus ortamlarından yararlanarak fen ve fizik öğretmen adaylarına daha iyi rehberlik hizmeti verilmesi ve bu hizmetin sağlayacağı farkındalık kazanımlarının tartışılmasıdır.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

Öğretmenlik uygulaması dersi ile öğretmen adaylarının öğretmen yeterlikleri olarak nitelendirilebilecek teknolojik pedagojik alan bilgi ve becerilerinin gelişimi amaçlanmaktadır. Bu gelişimde en önemli sorunlardan biri, öğretmen adaylarına sağlanan geribildirimler ve onların niteliği ile ilgili olduğu yukarıda belirtilmiştir. Uygulama öğretim elemanlarının kısıtlı zamanlarından dolayı öğretmenlik yeterlikleri hakkında öğretmen adaylarının gelişimleri hakkında kendilerini bilgilendirememeleri önemli bir sorundur. Bu sorunun çözülmesi için farklı önerilerin geliştirildiği ve uygulamaya konulduğu bilinmektedir (Yiğit vd., 2010). Bu çalışma, öğretmenlik uygulaması derslerini de yürüten bir araştırmacı olarak yazarın web 2.0 teknolojilerinden Google Plus'tan nasıl yararlanılacağına ilişkin düşünce ve çözüm önerisine dayalı uygulamalarını içermektedir. Bu yönüyle çalışma eylem araştırması niteliğinde olup (Ekiz, 2009), araştırmacının öğretmen adaylarına etkili geribildirim verilebilmesi için öğretmenlik uygulaması sürecinde teknolojik ortamların gerçekte nasıl kullanılabileceğine ilişkin somut bir yaklaşım getirmektedir.

2.2. Katılımcılar ve Uygulamalar

Bu araştırma 2012/2013 Eğitim-Öğretim yılı, bahar döneminde öğretmenlik uygulamasına katılan 10 fizik öğretmen adayı ve 13 fen bilgisi öğretmen adayından tam zamanlı olarak derslere katılanlarla yürütülmüştür. Bu kapsamda ilk olarak öğretmen adaylarının Google Plus'ta hesap açmaları istenmiştir. İkinci aşamada öğretmen adaylarının uygulama okullarında işlediği dersleri eş zamanlı olarak Google Plus ortamında kaydetmesi istenmiştir. Ancak uygulama okullarında sosyal ağlara erişimin engellenmesi nedeniyle bu beklenti gerçekleştirilememiştir. Dolayısıyla işlenen derslerin çekilen videoları dersten sonra Google Plus ortamına yüklenmiştir. Başka bir deyişle, YouTube ortamında kaydedilen videoların fakülte uygulama danışmanı ve

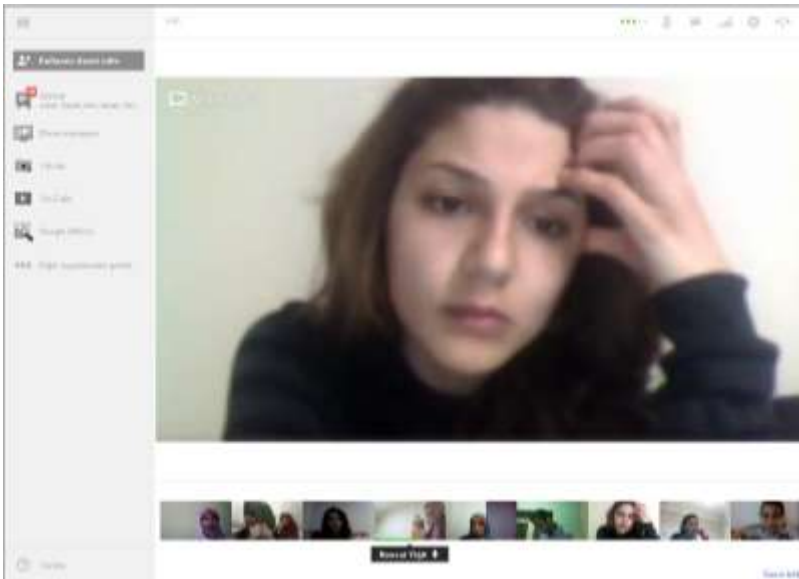
uygulama öğretmenlerinin de katılımlarıyla hep birlikte yine Google Plus ortamından eş zamanlı olarak değerlendirilmesi amaçlanmakla birlikte, bazı sınırlılıklardan dolayı uygulama öğretmenlerinin katılımı da sağlanamamıştır.

Öğretmen adaylarının yürüttüğü derslerden en az ikisinin videosu üzerine değerlendirmelerin yapılması ile gelişimlerin irdelenmesi amaçlanmıştır. Bu durum sadece iki adayda sağlanabilmiştir.

Şekil 1. Google Plus ortamına yüklenen bir video

Sınırlılıklarla birlikte, öğretmen adayları anlattıkları dersleri kameralar yardımıyla görüntülemişler ve bu görüntüleri Google Plus ortamına yüklemişlerdir. Öğretmen adaylarının anlattığı dersler üzerine yapılan tartışmalar bu görüntüler üzerinden sürdürülmüştür. İnternet erişimi nedeniyle katılımın sağlanamadığı durumlarda, Google Plus üzerinden yapılan canlı görüşmeler eksikliklerin giderilmesi için sınıf ortamında bilgisayar ve yansıtıcı sayesinde tekrarlanmıştır.

Şekil 2. Google Plus ortamında Hangout (canlı sohbet) uygulaması

Google Plus ortamında canlı sohbetlerde genellikle Fizik Öğretmenliği programından 10 öğretmen adayı ile gerçekleştirilmiş ve sürecin değerlendirilmesinde de bu öğretmen adaylarının görüşleri dikkate alınmıştır. Canlı sohbet uygulamaları ortalama olarak en az 50 dakika ile en çok ise 2 saat arasında değişmiştir. Bu zaman dilimlerinde canlı toplantılara konu olan videolardaki ders uygulamalarını gerçekleştiren öğretmen adaylarının sınıf içindeki önemli görülen davranışları irdelenmiştir. Konu alanı bilgisi, konuya dikkat çekme, öğretim teknolojilerinin yerinde kullanılması, öğrenci katılımını sağlama, ders süresini etkili kullanma, konuların yaşamla ilişkilendirilmesi, öğrencilere dönüt verme ve öğrencilerle etkili iletişim kurma genelde irdelenen

konular olmuştur. Bu toplantıların sağladığı en önemli yararlarından biri, irdelenen konular hakkında dersi gerçekleştiren öğretmen adayının neyi, niçin yaptığını açıklamasıdır. Diğer öğretmen adaylarının da benzer durumlardaki deneyimlerini ve zaman zaman sorunların üstesinden gelmek için yaptıklarını paylaşmışlardır. Çoğu kez sınıf ortamına bağlı olarak öğretmen adayları kendi yaptıklarının daha doğru olduğu şeklinde tartışmalarda bulunmuşlardır.

2.3. Veri toplama ve çözümleme

Öğretmen adaylarının süreçle ilgili görüşlerini yazılı olarak serbest şekilde ifade etmeleri sağlanmıştır. Yanıtlar nitel veri analizi kapsamında çözümlenmiştir. Güvenirliği ve nesnelliği sağlamak amacıyla, veriler iki araştırmacı tarafından farklı zamanlarda birbirinden bağımsız analiz edilmiştir (Ekiz, 2009; Merriam, 1988; Miles ve Huberman, 1994). Analiz sırasında Glaser ve Strauss (1967) tarafından önerilen “sürekli karşılaştırmalı metot” kullanılmıştır. Her iki araştırmacı tarafından yapılan analizler karşılaştırılarak ortak noktalar belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının görüşleri incelenmiş ve görüşlerle anlatılmak istenenler kategorileştirilmiştir. Bu araştırmanın nitel kısmında kullanılan geçerlik türü ise yorumlayıcı geçerliktir (Cohen, Manion ve Morrison, 2000). Bu bağlamda, öğretmen adaylarının kullandıkları kelimeler, yorumlamalar ve onların açıklamaya çalıştıkları ifadeler olduğu gibi yansıtılmış ve yorumlamalarda bulunulmuştur. Araştırmada temelde içerik analizi yapılmıştır. İçerik analizi herhangi bir yazılı metnin (gözlem, görüşme vb.) içeriğinin incelenmesi ve sayısal olarak ortaya konulmasını içerir. İçerik analizinde temel amaç toplanan verileri açıklayabilecek kavram ve ilişkilere ulaşmak, bunları okuyucunun anlayabileceği biçimde düzenleyerek yorumlamaktır. İçerik analizi, daha derin bilgiye ulaşmayı, kavramlar arasındaki ilişkileri açığa çıkarmayı amaçlayan kapsamlı bir analizdir. Bu analizde fark edilmeyen kavram ve temalar elde edilebilir (Yıldırım ve Şimsek, 2005).

3. Bulgular

Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinin Google Plus etkinlikleri ile desteklenmesi süreci ile ilgili görüşleri tekrarlanma sayısına göre aşağıdaki gibi tablolaştırılmıştır.

Tablo 1. Öğretmen adaylarının tekrarlanan görüşlerinin sıklıklarına göre gruplandırılması

	Düşüncenin Tekrarlanma Sayısı*
Başlangıçta Olumsuz Düşüncelere Sahip Olma <i>Kullanmayı bilmeme, hiç bilmeme, ön yargı, önemini farkında olmama</i>	14
Okul Dışı Yararlı Etkinlik <i>Her yerden katılım, Aktif Katılım/canlılık, Yararlı (pişmanlık)</i>	11
Teknolojik Beceri <i>Hesap Açma, Video çekme/kaydetme, Kamera kaydı, kullanım kolaylığı, teknoloji olarak kendini geliştirme, diğer sosyal ağları içerme</i>	17
İletişim <i>Birbirlerini izleme, kendini, arkadaşlarını, arkadaşlarının kendisini izlemesi</i>	11
Geri Bildirim <i>Öz eleştiri, öğretim elemanlarının kendileri hakkında bilgi sahibi olması</i>	26
Gelecekte Uygulama Devam Etmeli <i>Uygulamanın devamı faydalı, verim sağlar, önemini görme, Önerme, öğretmenlikte kullanma</i>	16

*Öğretmen adayları birden fazla görüş belirtmiştir.

Tablo 1’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşleri;“geri bildirim”, “teknolojik beceri” ve “uygulamanın devamı”, “iletişim”, “öğrenme ortamını farklılaştırma” şeklinde sıklaşmaktadır. Uygulamanın başlangıcında çoğu öğretmen adayı, “Google Plus kullanmayı hiç bilmediğim bir uygulama idi (ÖA B)”, “Başlangıçta Google Plus uygulamasının önemini farkında değildim (ÖA D)”, “Başlangıçta Google Plus ve uygulamasına karşı –ya kullanamazsam diye- olumsuz düşüncelerim vardı (ÖA B)” şeklindeki düşünceleri ile Google Plus adının genellikle ilk kez duyulmasından kaynaklanan endişeleri olduğu görülmektedir. Zaman ilerledikçe “internette buluşarak hangoup yapmamız, çoğunluğu sağlayarak kritik yapmamız sınıf ortamına gerek olmadığını kanıtı” düşüncesi ile öğrenme ortamını sınıf dışına taşıyan ve mekândan bağımsız bir etkinlik olarak görülen uygulamanın yararlı olacağı düşünülmeye başlanmıştır. “Arkadaşlarla rahatça iletişim kurulabileceğini gördüm (ÖA J), ‘Aynı anda çok kişi ile görüntülü iletişim eğlendirici idi (ÖA D), “Diğer arkadaşlarının kendisini izlemesini sağlama (ÖA A) şeklinde görüşler iletişim kanalı olarak da etkili bir ortam sağladığını göstermektedir.

Öğretmen adaylarına rehberlik edilen çalışmalarda geribildirim önemli bir yer tutmakta ve çoğu kez etkili dönüt alınmamasından yakınılmaktadır. Geribildirim konusunda aşağıda bazı görüşler verilmiştir:

“...Hiçbir zaman ben ders anlatırken birinin beni video ya almasını istemem ya da aklıma gelmez. Yani birer ayna gibi oldu bize kendimiz orda görüp öz eleştirilerimizi çok rahat yapıyoruz. Açıkçası itiraz etme şansımız kalmıyor her şey orda gerçek yani orda ki biziz... hep beraber görüşmelerimizde yorum yapma şansını bulduk, tek kendimize değil arkadaşlarımızı da görebildik. Hepsini okullarına gidip görme şansımız olmadığından Google Plus'daki videolarından nasıl ders anlattıklarını görünce açıkçası cesaretlendim, bu işi yapabilirim dedim. İlk videosu atılan bendim en önce bu olaya itiraz eden de bendim.” (ÖA H)

“Bu uygulama öyle güzel bir uygulama ki bu olmamasına rağmen kameradan kendimizi kaydedip ve bu şekilde google plus' a yükleyip diğer arkadaşlarımızın da görmesini sağlamış olduk. Yani uygulamamız sağlıklı oldu. Kendi açımdan konuşursam öğretmenlik yapıyor olmama rağmen derste duruşumu, anlatmamı görmek çok eğlenceli oldu sizde aynısını yapsanız başkasını dinlemekten daha güzel olduğunu göreceksiniz. (ÖA H)”

“Çalışmalar (videolar, ders anlatımları vb.) kaydedilip, buradan değerlendirme daha iyi yapılabilir. Özellikle staj uygulamasında üç kişilik gruplara ayrılmanızı, grup değerlendirmesini biraz sınırlandırmaktadır. Oysa google hangout, katılımcı sayısı artmaktadır ve bu grup değerlendirmesinin niteliğini artırmaktadır. Daha çok kişiden geribildirim alınması değerlendirmenin daha sağlıklı olmasını sağlar. (ÖA F)”

“Video çekmemiz, kendimizin nasıl ders anlattığımızı görmemiz, öz eleştiri yapmamızı sağladı. Sonuçta o an ders anlatırken yaptığımız hataların farkında olmuyoruz arkadaşlarımızın eleştirilerini abartılı bulabiliyoruz. Bu sayede elimizde bir kanıtımız oldu eleştiri yapmak için. Video istediğimizde durdurup, eleştiri yapıp, tekrar oynatabiliyorduk. Hocamız da bu sayede videoları izleyerek bizim hakkımızda daha çok görüşe sahip olduğunu düşünüyorum. Eksiklerimize dikkat çekiyor, öneride bulunuyordu. İnternette buluşarak hangout yapmamız, çoğunluğu sağlayarak kritik yapmamız sınıf ortamına gerek olmadığını kanıtı olabilir. (ÖA G)”

Bu çalışmada özellikle öğretmen adaylarının “...kendi videolarımız bizim için birer ayna oldu”, “duruşumu, anlatmamı görmek çok eğlenceli oldu” ifadeleriyle en çok kendi kendilerinden geribildirim almışlardır. Daha sonra sırasıyla aynı uygulama okuluna gidenler ve farklı uygulama okuluna giden arkadaşlarının ders anlatımlarını izlemek, yine bir öğretmen adayının ifadesi ile “ben de yapabilirim diyerek cesaretlendim...” şeklinde özgüven geliştirici bir ortam sunmaktadır. Öğretmen adayları bu yolla uygulama öğretim elemanlarının kendileri hakkında daha fazla bilgi sahibi olunacağını “Öğretim elemanı G+ uygulaması ile hakkımızda daha fazla bilgi sahibi oldu” görüşü ile vurgulamaktadır.

Öğretmen adaylarının sıklıkla vurguladıkları diğer önemli konu teknolojik olarak kazandıkları becerilerdir. Bu anlamda hesap açma ve video eklemeye becerisinden fakülteadaki sınıf ortamlarındaki derslerin Google Plus uygulamaları ile yapılabileceği düşüncesine kadar pek çok konuda görüş dile getirilmiştir:

“...Önce çok gereksiz bir uygulama diye düşündüm. Zamanla kurcalamaya, araştırmaya başladım. Video yükledim. Oradan izlediğimiz videolara yorumlar yapabildik. (ÖA J)”

“Google Plus adını ilk defa duymuştum. Haliyle hesap nasıl açılır, nasıl kullanılır, nasıl video yükleriz diye düşünüyordum. Çok zor geldi tüm bunlar bana. Daha sonra tüm bunları yapma konusunda beceri edindik hiçte zor değilmiş. Teknolojik açıdan bu deneyimleri kazanmamızı sağladı. (ÖA G)”

“Okulda iken bir araya gelindiğinde işlenen derslerde yapılanlar ya da yapılması gerekenler yine aynı şekilde internet ortamında da çok rahat yapılabilir. (ÖA C)”

Bununla birlikte özellikle “Videoyu istenildiğinde durdurup, eleştiri yapıp tekrar oynatabildik (ÖA G)” ifadesiyle öğretmen adayları geribildirimleri destekleyici olarak teknolojinin önemini fark etmişlerdir.

Gelecekte bu tür uygulamaların devamının sağlanması öğretmen adaylarınca sıklıkla dile getirilen üçüncü konudur. Bu konuda bazı görüşler aşağıdaki gibidir.

“Düşünün şimdi statta maç seyrediyorsunuz gol oldu ola ki o anda siz o golü tam göremediniz tıpkı bunun gibi okula gidip seyretmek ama bu golü daha ayrıntılı seyredebilmek için tekrarına bakıyorum işte böyle bir şey Google Plus bence bu yıl kullanmamız çok güzel oldu. İnşallah devamı diğer arkadaşlarım için sağlanır. (ÖA A)”

“Teknolojiyi kullanarak sosyal bir ortamda sohbet havasında değerlendirmeler yapılmıştır. Bu şekilde bir değerlendirme yapılmasını oldukça faydalı buluyorum. (ÖA B)”

“Genel itibari ile Google Plus’ın zararının olduğunu söyleyemem. Aksine ileride öğrencilerimize uygulayabileceğimiz birer kazanım olarak bize yarar sağlamıştır. (ÖA E)”

“Google Plus eğitime farklı canlılık kattığını düşünüyorum. Hatta öğretmenlik yaparken kendi sınıftaki tüm öğrencilere böyle bir uygulama ile istedikleri zaman canlı olarak anlamadıkları yerleri bir arada tartışma oluşturarak derse ilgisini arttırabilirim. ...Sadece öğrenciler ile değil fizik topluluğu oluşturarak kavram yanılıgısı olan konularda öğretmenlerle bir araya gelerek ortak çözüm yolları üretebiliriz (ÖA I)”

“bizi dinleyemeye geldiği zaman, ders anlatırken çok heyecanlandım. Çünkü konuları bizden daha iyi bilen karşısında ders anlatmak bir hayli zor. Benim dışımda dört tane daha sınıfta bilen birinin olması benim özgüven eksikliğime neden oldu diyebilirim. Sonuçta bu bir öğretmen için hiç de sağlıklı bir ortam değil. Yılların öğretmenleri bile müfettiş geldiğinde tedirgin oluyorlar. Çünkü birinin onu izlemesi hata yapmasını tetikliyor. Sınıfın hâkimiyeti, sadece bana ait olsaydı, daha rahat olacağıma eminim. Bu uygulama sayesinde bu sorunun üstesinden gelinebilir. Biz sınıfta ders anlatırken sadece video çekilmesi, bizi o kadar rahatsız etmez. Tam anlamıyla yapılırsa çok güzel sonuçlar doğurabilir. Bence bir sonraki yıllarda bu çalışma olmalı destekliyorum. (ÖA G)”

Bir öğretmen adayının ‘*Tam anlamıyla yapılırsa sonraki yıllar için destekliyorum (ÖA G)*’ ifadesi ile eksikliklerin giderilerek uygulamaların devam ettirilmesi beklenmektedir. Uygulamanın sorunlu yönlerini dile getiren F kodlu öğretmen adayının ‘*İnternet altyapısına gereksinim duyması, bağlantı hatalarının olması. Google hangout mevcut yapı itibariyle tam anlamıyla alt yapısının yeterince oturmaması. Bağlantı anında görüntü ve ses kalitesinin düşük olması, aksaklıklara neden olmaktadır. Bilgisayar teknolojisine düşkün olmayanlar için verimli olmayabilir. İletişime sınırlılık getirebilir. Çünkü sanal ortamdaki iletişim gerçek anlamda yüz yüze iletişimin yerini tutamaz*’ şeklindeki uyarıları ile istenen düzeyde internet erişimi sağlanamaması durumunda bilgisayar destekli uygulamalara yatkınlığı olmayanları olumsuz olarak etkileyebileceğini dile getirmesi esasen bu uygulamaların sınırlıkları açısından Google Plus uygulamalarını özümsemiş olduğunun bir göstergesi olarak düşünülebilir. Dolayısıyla bilgisayar ile internet erişimi ve erişimin kalitesi nedeniyle sorunlar yaşanması, videoların zamanında yüklenmemesi ve canlı görüşmelerde sınıfın tamamının katılmaması eksikliklerinin giderildiği uygulamalar daha başarılı olacaktır. Bununla birlikte ‘*ileride Fizik öğretmenliği yaparken kullanabileceğim bir uygulama*’ düşüncesindeki öğretmen adayları mesleki yaşantılarında bu tür uygulamaları teknolojik pedagojik alan bilgisi içerikli olarak kullanacaklarına işaret etmektedirler.

4. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Öğretmenlik uygulaması sürecinde etkili dönüt alamamak öğretmen adaylarının en önemli sorunlarından biri olmuştur. Uygulama öğretmenleri ile uygulama öğretim elemanlarından alınan dönütler öğretmen adaylarınca sıklıkla dile getirilmekte ve uygulama öğretim elemanlarından gelecek dönütlerin ise süreçte önemli yeri olduğu düşünülmektedir. Çoğu kez uygulama öğretim elemanından alınacak dönütler zaman yetersizliği, öğretim elemanına düşen öğretmen adayı fazlalığı, ders programı yoğunluğu, kişisel çalışmalar vb. gibi nedenlerle amacına ulaşmamaktadır. Bu çalışma ile bu yetersizliklerin üstesinden gelebilmek için teknolojik ortamlardan yararlanma fikrini ve öğretmenlik uygulamalarında farkındalık oluşturma amacı göz önüne alınmıştır. Öğretmen adaylarının yaptığı değerlendirmelere göre başlangıçta işe yaramayacak bir uygulama olarak görülen Google Plus ortamı kullanılarak dönüt alma düşüncesi, temel düzeyde teknolojik beceri eksikliği, Google Plus adını duymama, ön yargılı bakış ve öneminin farkında olmama gibi nedenlere dayanmaktadır. Bu saptamalar bilgi iletişim temelli yeni uygulamaların benimsenmesi sürecinde sık yaşanan durumlardır. Algılanan fayda ve algılanan kullanım kolaylığının kullanıma yönelik tutumlara etkisi düşünüldüğünde bunun da davranışsal niyeti etkileyeceği açıktır. Bütün bunlar da gerçek kullanıma etki etmektedir (Gürol, 2008; Yıldız, 2011). Görüldüğü gibi öğretmen adaylarının başlangıçtaki olumsuz düşünceleri ve kaygıları, teknoloji kabul modellerinde geçen bileşenlerin içeriklerini destekler niteliktedir. Uygulama sürecine aktif olarak giren öğretmen adayları, Google Plus ortamı ile fakültelerdeki dersleri birebir takip etme ve etkin katılımın getirdiği avantajlarla geleneksel sınıf ortamına bir alternatif olarak görülmeye başlanmıştır. Bu alternatif düşüncede öğretmen adaylarının internet erişimi olan her yerde derslere mekân sorunu olmaksızın katılımının önemli bir yeri vardır. Dolayısıyla bu ortamları hiç kullanmayı bilmeyenler bile bu uygulama biçiminden etkilenmiş ve başlangıçtaki olumsuz ön yargılarında değişmeler olmuştur. Koçak-Usluel ve diğ. (2013)’nin gerçek uygulamalara yönelik araştırmaları teşvik etmesinin temelinde, bu tür süreçlerin gerçek kullanımı etkileyen diğer faktörlerle ilgili olumsuz yönleri giderici olacağını da düşündürmektedir. Özellikle Google Plus ortamındaki hangout uygulamaları alışlagelen görüşmelere ek olarak öğretmenlik uygulamasının amaçlarına bağlı olarak farklı yeterlikleri arkadaşlarında ve kendilerinde gözlemlemeleri onların için ortamı onlar için yeni bir iletişim kanalı olarak kabullenmelerini sağlamıştır. Bu sonuçlar sosyal ağların iletişimi destekleme ve işbirliğine dayalı öğrenme ortamları sağlama

avantajları ile alanyazında da desteklenmektedir (Gülbahar ve diğ., 2010). Çünkü daha önceden bu şekilde bir kullanım amacına bağlı olarak hiçbir uygulamaya katılmamışlardı. Özellikle onlara göre bu yeni ortamda video ekleme, hangout uygulamaları ile arkadaşlarının uygulamaları hakkında konuşurken teknolojiyi kullanma onlarda teknolojik becerilerinde geliştiğini göstermiştir. Aslında çoğunda var olan ve bu temel düzeyde sayılabilecek bu yeterliklerin farklı bir ortam kullanılarak denenmesi onlarda teknolojik beceri gelişimi sağlamıştır. Bu yönüyle farkındalıklarını sergileyen öğretmen adayları esas vurguyu kendilerine yönelik olarak kazandıkları öz eleştiri gücünü ve öğretim elemanlarının kendileri hakkında elde edeceği sağlıklı bilgilerin önemi ile bu uygulamaların onlara geribildirim anlamındaki farkındalığa katkıda bulunmuştur. Başka bir ifade ile alanyazında uygulama öğretim elemanlarından nitelikli ve yönlendirici geribildirim alamayan öğretmen adayları, bu yolla daha etkili tanınacaklarını ya da kendilerini daha iyi ifade etmiş olacaklarını düşünmektedirler (Eraslan, 2008; Sağ, 2008). Google Plus destekli ortamlarla öğretmenlik uygulaması derslerini yürütmenin önemini fark eden öğretmen adayları, benzer içerikli uygulamaların verim sağlayacağını ve öneminin daha da artacağını düşünmektedirler. Dolayısıyla bazı öğretmen adaylarının öğretmen olduklarında bu uygulamaları farklı amaçlarla kullanabileceklerinin altını çizmeleri, öğrenilenlerin yeni ortamlara transferi düşüncelerini güçlendirmekte ve kullanım amaçlarındaki farklılığa vurgu yapıldığı görülmektedir. Benzer şekilde öğretmen adayları kazandıkları edinimleri farklı alanlara uygulama ve etkin sonuç alma fikirleri ile yansıtıcı düşüncüklerini göstermektedirler (Köksal & Demirel, 2008). Bu araştırma Google Plus ve onun özelliklerinin amaçlı kullanımlarının öğretmenlik uygulaması sürecinde fizik öğretmen adaylarında teknolojik içerik bilgi ve becerisi, etkili geribildirim sağlama yönüyle pedagojik yeterlik yönüyle anlamlı bir farkındalık oluşturmuştur. Bu farkındalıkların teknolojik pedagojik alan bilgisi yönüyle zenginleşmesi ve bu kapsamda yeni bulgular elde edilmesi, benzer süreçlerden geçen öğretmen adaylarının hizmet içi uygulamalarda görev alması ile mümkün olabilecektir. Uygulama okullarındaki sosyal ağlara erişim sınırlılıklarının kısmen ortadan kaldırılması ile yürütülecek yeni çalışmalar özellikle pedagojik alan bilgisine odaklanılmasını sağlayabilecektir.

Google plus experience in the process of teaching practice: an awareness study on physics teachers

Extended Abstract

One of the most important problems in teaching practice courses concerns the quality of guidance on prospective teachers. Some studies emphasized that nonuse of constructive and directive feedback in the process of teaching practice has caused unfavorable experiences (Eraslan, 2008; Paker, 2005). In the process of teaching practice, it is often seen that instructors are unable to observe and guide the prospective teachers adequately because of hectic schedules (Yeşilyurt and Semerci, 2011). This keeps both prospective teachers and mentors from creating and sharing reflective thinking about experiences (Yigit, Alev and Ekiz, 2010). One of the ways to overcome this and similar problems is increasing the possibilities of cooperation by utilizing the features of the new generation of technologies. Social networks based on new-generation technologies are considered to be platforms which allow students or teachers to reflect on their teaching experiences and what they have learned (Gulbahar, Kalelioğlu, Madran, 2010). Google Plus, unless other social networks, allows you to chat a certain number of people at the same time and records and publishes these in YouTube account. In this way, communities that are created independently of the location, but the principle of scheduling, share with each other and for learning outside the classroom they take advantage of these platforms in terms of communication and feedback. Using Google Plus in the process of teaching practice will remove the tenseness on prospective teachers that is caused by mentors who visit the practice schools in their busy schedules and it will allow prospective teachers to observe their selves and their friends so that they can make self assessment. The purpose of this study is to guide primary science and physic prospective teachers in a better way and determine the awareness of prospective teachers.

This study which is based on action research sets light to the problem of not using technological platforms while giving effective feedback to the prospective teachers in the process of teaching practice. The study was carried out with 10 prospective physics teachers who attended whole teaching practice in spring term, 2013. Along the study prospective teachers upload the lectures they gave in practice schools on Google Plus platform and assess the videos with the instructor together. In this context, each prospective teacher's lectures has been observed and made hangout chats for 50 minutes with each about how they carried out the lectures. Besides written interviews were made with prospective teachers to get their opinions related to implementation. The data was analyzed in the light of qualitative analysis by two researchers independently at different times (Ekiz, 2009; Merriam, 1988; Miles and Huberman, 1994) and categories structured from prospective teachers' views by common assessment of researchers. Categories are structured as "feedback", "technological skills", "and continuation of process", "communication and differentiation in learning environment". In the beginning of the study many prospective teachers showed anxiety as they have heard the Google Plus for the first time and thought that Google Plus won't be any help for getting feedback. Over time, they started to think the application; Google Plus will be effective since it allows you "to hangout", "to make criticism with majority". Furthermore the application is independent of place which means it is possible to carry out the lessons outside of classrooms too. Prospective teachers' views like "*it is easy to communicate, enjoyable to make video talks with many people at the same time and it allows others watch you*" were accepted channels that strengthen the communication. Some other thoughts like "*it is very enjoyable to see my posture while lecturing*", "*our videos are like mirrors to us*" showed that prospective teachers are focused to the feedbacks. Using this platform enables prospective teachers to acquire technological skills and it is emphasized instructors can have more and deeper understanding of prospective teachers. To stress the importance of technology in terms of supporting feedbacks, prospective teachers stated "*we were able to stop the video any time, discuss and after that play again*". The continuation of such practices in the future expressed frequently by prospective teachers.

The idea of Google Plus won't be much help while giving feedback has changed when its advantages seen by the prospective teachers who contributed to the process actively. Depending on the objectives of teaching practice, especially with hangout applications, Google Plus has been seen like a new communication channel as it allow prospective teachers to observe the different competencies both for their selves and friends. Uploading videos, hangout applications and using technology while talking about others' applications indicated that prospective teachers' technological skills has been developed. Prospective teachers emphasized the importance of acquiring the ability of self-criticism and data that instructors collect for them. Intentional usage of Google Plus in the process of teaching practice has generated awareness on providing effective feedback, pedagogical point of view and technological knowledge and skills. To enrich the awareness of prospective teachers and find new data, prospective teachers should participate in service training.

Key Words: Physics Education, Teaching Practice, Google Plus

Kaynaklar

- Aksu, M. B. (2004). Fakülte – okul işbirliği semineri ve uygulama sürecinin değerlendirilmesi: Malatya ili örneği. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Azar, A. (2003). Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin görüşlerin yansımaları. *Millî Eğitim*, 159, 181-194.
- Cohen, L. Manion, L. & Morrison, K. (2000). *Research methods in education*, (5th ed.), London: Routledge.
- Ekiz, D. (2006). Mentoring primary schools student teachers in Turkey; Seeing it from the perspectives of student teachers and mentors, *International Education Journal*, 7 (7), 924-934.
- Ekiz, D. (2009). Bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ersalan, A. (2008). Fakülte-okul işbirliği programı: matematik öğretmeni adaylarının okul uygulama dersi üzerine görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34, 95-105.
- Glaser, B. & Strauss, A. (1967). *Discovery of grounded theory*. Chicago: Aldine.
- Görgeç, İ. & Çokçalışkan, H., & Korkut. Ü. (2012). Öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adayları, uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim üyeleri açısından işlevselliği. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 28, 56-72.
- Gülbahar, Y., Kalelioğlu, F., & Madran, O. (2010). Sosyal ağların eğitim amaçlı kullanımı. *XV. Türkiye'de İnternet Konferansı, İTÜ, İstanbul*.
- Gürol, A. (2008). Teknik öğretmen adaylarının bilgi ve iletişim teknolojilerine ilişkin niyetlerini belirlemek amacıyla teknoloji kabul modelini uygulamak. *8th International educational technology conference* (157-162), Eskişehir.
- Karaman, S., Yıldırım, S., & Kaban, A. (2008). Öğrenme 2.0 yaygınlaşıyor: WEB 2.0 uygulamalarının eğitimde kullanımına ilişkin araştırmalar ve sonuçları. *XIII. Türkiye'de internet konferansı*, ODTÜ, Ankara.
- Kiraz, E. (2002). Öğretmen adaylarının hizmet öncesi mesleki gelişiminde uygulama öğretmenlerinin işlevi. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 1 (2), 183-196.
- Koç, G. & Demirel. Ö. (1999). Öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adayları üzerindeki etkisi. *Öğretmen Eğitiminde Çağdaş Yaklaşımlar Sempozyumu*, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Koçak Usluel, Y, Avcı, Ü, Kurtoğlu, M, & Uslu, N. (2013). Yeniliklerin benimsenmesi sürecinde rol oynayan değişkenlerin betimsel tarama yöntemiyle incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 33, 53-71.
- Köksal, N. & Demirel, Ö. (2008). Yansıtıcı düşünmenin öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamalarına katkıları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34, 189-203.
- Mazman, S. G. (2009). Sosyal ağların benimsenme süreci ve eğitsel bağlamda kullanımı, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Fen bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Merriam, S. B. (1988). *Case study research in education: a qualitative approach*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis*. London: Sage Publications.
- Öner, D. & Adadan, E. (2013). Web tabanlı portfolyo oluşturarak öğretmen olmak: öğretmenlik uygulamaları için pedagojik bir model. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(3), 475-493.
- Özmen, F, Aküzüm, C, Sünkür, M, & Baysal, N. (2011). Sosyal ağ sitelerinin eğitsel ortamlardaki işlevselliği. 6. *Uluslararası İleri Teknolojiler Sempozyumu*, Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Paker, T. (2005). Öğretmenlik uygulamasında öğretmen adaylarının uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanlarının yönlendirmesiyle ilgili karşılaştıkları sorunlar. *XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi* (617-620), Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Sağ, R. (2008). The expectations of student teachers about cooperating teachers, supervisors, and practice schools. *Eurasian Journal of Educational Research*, 32(117-132).
- Yeşilyurt, E. & Semerci, Ç. (2011). Uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulaması sürecinde karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Akademik Bakış Dergisi*, 27.
- Yıldırım A. & Şimşek H. (2005). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, E. (2011). Web-tabanlı senkron derslerin öğretmen adaylarının uzaktan eğitime karşı tutumları ve senkron teknolojileri kabulleri üzerine etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Fen bilimleri Enstitüsü, Balıkesir.
- Yiğit, N., Alev, N. & Ekiz, D (2010). Öğretmenlik uygulaması sırasında yansıtma temelli rehberlik çalışmalarının öğretmen adaylarının mesleki gelişimlerine katkısı. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 75-100.
- Yiğit, N. (2013). Eğitimin teknolojik temelleri. *Eğitim bilimine giriş*, ed. H. Özmen & D. Ekiz, 142–155, 1. Baskı. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık. (Kitap Bölümü)
- YÖK (1998). *Fakülte-okul işbirliği*. Ankara: YÖK/Dünya Bankası Yayınları.